

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

การส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรในอำเภอร่องขวาง จังหวัดแพร่
Extension of Maize Production of Farmers in Rongkwang District, Phrae Province

ปราณี สิริราชกูร์ (Pranee Sirirath)¹ เฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ (Chalernsak Toomhirun)² จินดา ขลิบทอง (Jinda Khlibtong)³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ข้อมูลทั่วไปและสภาพการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร 2) การปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร 3) ปัญหาและข้อเสนอแนะการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร 4) การได้รับและความต้องการการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร และ 5) วิเคราะห์แนวทางการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร ประชากรที่ศึกษา คือ เกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในพื้นที่อำเภอร่องขวาง จำนวน 4,445 ราย กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.07 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 195 ราย สุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือในการวิจัย แบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ และการทดสอบค่าที ผลการวิจัย พบว่า 1) เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 54.91 ปี เกษตรกรมีต้นทุนการปลูกและการดูแลรักษาเฉลี่ย 4,595.85 บาท/ไร่ 2) มีการปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในระดับมาก 5 ประเด็น คือ แหล่งน้ำ พื้นที่ปลูก การใช้วัตถุดิบอันตรายทางการเกษตร การจัดการคุณภาพก่อนการเก็บเกี่ยว และ สุขลักษณะส่วนบุคคล 3) พบปัญหา เมล็ดพันธุ์มีราคาแพง ค่าจ้างแรงงานสูง และราคาผลผลิตตกต่ำ เสนอแนะให้หน่วยงานราชการหรือเอกชนมีการสนับสนุนให้เกษตรกรผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ได้เองเพื่อลดต้นทุน 4) การได้รับความรู้ของเกษตรกรอยู่ในระดับน้อย และ มีความต้องการความรู้ในระดับมากเมื่อเปรียบเทียบระหว่างการได้รับความรู้และความต้องการความรู้พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ทุกประเด็นโดยเกษตรกรต้องการช่องทางการส่งเสริมผ่านสื่อบุคคล ร่วมกับการศึกษาดูงานและฝึกปฏิบัติ 5) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ตามการปฏิบัติตามการเกษตรที่ดี คือ อายุ ประสบการณ์ในการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ จำนวนผลผลิต และรายได้ แนวทางในการส่งเสริมคือ ให้เกษตรกรในพื้นที่รวมกลุ่มเป็นกลุ่มแปลงใหญ่เพื่อส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ตามการปฏิบัติตามการเกษตรที่ดี

คำสำคัญ ส่งเสริมการเกษตร ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

¹ นักศึกษาหลักสูตรเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช praneesiri2528@gmail.com

² รองศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช artoom@hotmail.com

³ รองศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช arkjin@hotmail.com

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12

The 12th STOU National Research Conference

Abstract

The Research objectives were to study 1) General data and maize production conditions of farmers 2) practices according to good agricultural practice of farmers 3) problems and suggestions regarding maize production of farmers 4) the receiving and needs in maize production extension of farmers and 5) the analysis of maize production extension of farmers. The Population of this study was 4,445 maize production farmers in Rongkwang district. The sample size of 195 people was determined by using Taro Yamane formula with the error value of 0.07. simple random sampling method. Tool used in this research was interview form. Statistics applied were such as frequency, percentage, maximum value, minimum value, mean, standard deviation, correlation analysis, and T-test. The Results of the research found out that 1) most of the farmers were female with the average age of 54.91 years old and had the average production and maintenance costs of 4,595.85 Baht/Rai. 2) They performed according to good agricultural practices at the high level in 5 aspects: water resource, production area, the application of agricultural dangerous materials, quality management prior to harvest, and personal hygiene. 3) Farmers faced with the problems of expensive seeds, high labor wage, and low product price. They suggested that the government or private entities should support the farmers in producing their own maize in order to lower the cost of production. 4) Knowledge receiving of farmers was at the low level. The farmers needed the knowledge at the high level. In comparing knowledge receiving and needs for knowledge, it revealed that there was statistically significant level of difference at 0.05 in every aspect. Farmers wanted to receive the extension channels through personal media combined with field trip and practice. 5) Factors affecting maize production according to good agricultural practice were such as age, experience in maize production, productivity, and income. Extension guideline included that farmers in the area should form a collective farming group in order to have the extension of maize production according to good agricultural practice.

Keywords: Agricultural extension, Maize

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

บทนำ

ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของโลก ในช่วง ปี 2557/58 – 2561/62 ทั่วโลกมีความต้องการใช้ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ระหว่าง 969.72 – 1,107.17 ล้านตัน โดยความต้องการใช้ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในช่วงดังกล่าวเพิ่มขึ้นทุกปี ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เป็นพืชเศรษฐกิจสำคัญของประเทศไทย ผลผลิตที่ได้ส่วนใหญ่ใช้ในอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ ที่มีความต้องการใช้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน ตามการขยายตัวของอุตสาหกรรมการผลิตอาหารสัตว์ ในขณะที่ผลผลิตยังไม่เพียงพอับความต้องการใช้ในประเทศ จึงต้องนำเข้าจากต่างประเทศ (กรมวิชาการเกษตร, 2562) ปัจจุบันประเทศไทยมีแหล่งผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่สำคัญ 3 ภาค คือ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคกลาง โดยในปี 2561 พบว่าประเทศไทยมีพื้นที่เพาะปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ทั้งหมด 6.9 ล้านไร่ มีเนื้อที่เก็บเกี่ยว 5 ล้านไร่และมีผลผลิตต่อเนื้อที่เพาะปลูกและผลผลิตต่อเนื้อที่เก็บเกี่ยว 732 และ 735 กิโลกรัมต่อไร่ตามลำดับช่วงระยะเวลาในการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์โดยรวมทั้งประเทศ แบ่งออกเป็น 2 รุ่น คือ รุ่นที่ 1 ข้าวโพดฤดูฝน จะปลูกในช่วง มีนาคม-ตุลาคม และเก็บเกี่ยวผลผลิตประมาณเดือนมิถุนายน – มกราคม ของปีถัดไป ส่วนข้าวโพดฤดูแล้ง จะเริ่มในเดือนพฤศจิกายน – กุมภาพันธ์ ของปีถัดไป และเก็บเกี่ยวในช่วงเดือน มีนาคม - เมษายน ของปีถัดไปแต่จะประสบปัญหาการขาดน้ำในช่วงต้นฤดู เนื่องจากผลผลิตออกสู่ตลาดในฤดูฝนและพร้อมๆ กันจำนวนมาก และระดับราคาสูงขึ้นในช่วงปลายฤดู เนื่องจากผลผลิตมีน้อยในขณะที่ความต้องการของโรงงานอาหารสัตว์มีอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครราชสีมา, 2561)

อำเภอร่องกวางมีพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 96,631 ไร่ มีเนื้อที่เก็บเกี่ยว 90,695 ไร่ และมีผลผลิตรวม 64,935 ตัน (สำนักงานเกษตรอำเภอร่องกวาง, 2564) ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นเนื่องจากข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของอำเภอร่องกวางและประกอบกับรัฐบาลมีโครงการประกันรายได้ให้แก่เกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์จึงมีเกษตรกรหันมาปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เพิ่มมากขึ้น

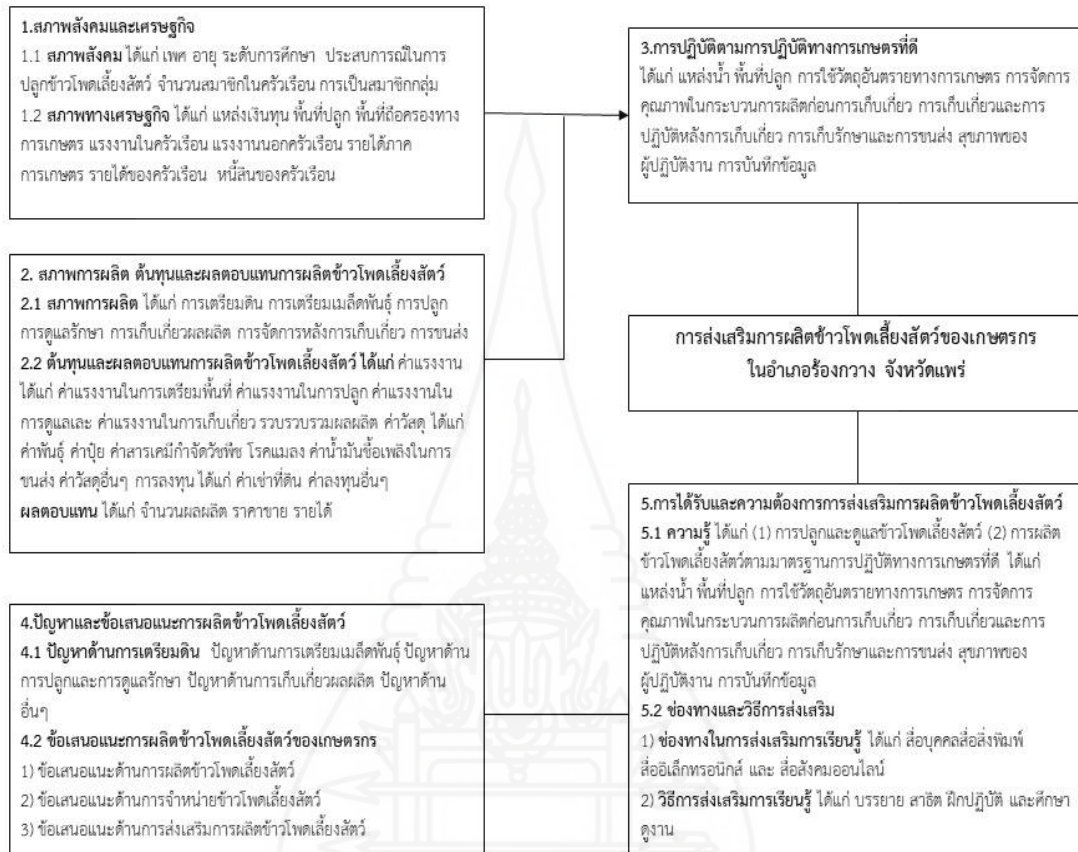
เกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในอำเภอร่องกวาง มักจะประสบปัญหาต้นทุนสูง ผลผลิตต่อไร่ต่ำ ภูมิอากาศที่แปรปรวน เนื่องจากเกษตรกรขาดการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมและขาดการดูแลรักษาที่ถูกต้องและเหมาะสม ตั้งแต่การเตรียมดิน การปลูก การดูแลรักษาการเก็บเกี่ยว และการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวที่เหมาะสม ดังนั้นในการวิจัย การส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เพื่อนำไปใช้ประโยชน์แก่เกษตรกรในพื้นที่อำเภอร่องกวาง และ เจ้าหน้าที่หน่วยงานต่างๆ ที่สนใจ ได้นำไปใช้ในงานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาข้อมูลทั่วไป สภาพการผลิต ต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร
2. เพื่อศึกษาการปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร
3. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร
4. เพื่อศึกษาการได้รับและความต้องการการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร
5. เพื่อวิเคราะห์แนวทางการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรที่ศึกษา คือเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในพื้นที่อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่ ตามการขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร ปี 2563/2564 จำนวนทั้งหมด 4,445 ราย กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.07 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 195 ราย และใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่ายโดยการจับสลาก เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์แบ่งเป็น 4 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป สภาพการผลิต ต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร ตอนที่ 2 การปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร ตอนที่ 4 การได้รับและความต้องการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ และการทดสอบค่าที

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย เรื่อง การส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรในอำเภอร่องขวาง จังหวัดแพร่ มีดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปและสภาพการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

1.1 ข้อมูลทั่วไป สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ

1) ข้อมูลทั่วไป เกษตรกรร้อยละ 57.9 เป็นเพศหญิงมีอายุเฉลี่ย 54.91 ปี ร้อยละ 44.6 จบการศึกษาระดับประถมศึกษาภาคบังคับมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.79 คน มีประสบการณ์ในการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เฉลี่ย 17.67 ปี

2) สภาพทางสังคม เกษตรกรร้อยละ 94.6 เป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ และร้อยละ 3.6 ไม่เป็นสมาชิกกลุ่มใดๆ โดยส่วนมากเป็นสมาชิกกลุ่มลูกค้า ธ.ก.ส.

3) สภาพทางเศรษฐกิจ เกษตรกรใช้เงินทุนของตนเองในการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์มีพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เฉลี่ย 11.51 ไร่ ส่วนมากมีพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของตนเอง เฉลี่ย 8.95 ไร่ และมีพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่เช่าเฉลี่ย 2.61 ไร่ เกษตรกรทุกรายใช้แรงงานในครัวเรือนในการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มีแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.32 คน และใช้แรงงานนอกครัวเรือนเฉลี่ย 3.48 คน มีรายได้ภาคการเกษตรเฉลี่ย 94,442.56 บาท/ปี มีรายได้นอกภาคการเกษตรเฉลี่ย 42,794.87 บาท/ปี มีรายจ่ายทั้งหมดของครัวเรือน เฉลี่ย 88,431.79 บาท/ปี มีหนี้สินรวมของครัวเรือนเฉลี่ย 43,082.05 บาท/ปี

1.2 สภาพการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เกษตรกรส่วนมากไม่เก็บตัวอย่างดินในแปลงข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ไปตรวจมีการปรับปรุงบำรุงดินโดยการปลูกพืชหมุนเวียน มีการกำจัดวัชพืชรื้อก่อนการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มีการกำจัดวัชพืชโดยการไถและไถพรวน มีการไถเตรียมดินโดยไถครั้งแรกและไถแปร 1 ครั้ง เกษตรกรส่วนมากเลือกพันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่ให้ผลผลิตสูง ระยะปลูก 75 ซม. x 20 ซม. ใช้เครื่องในการปลูกไม่ทำการถอนแยกให้เหลือหลุมละ 1 ต้น เกษตรกรส่วนมากมีการใส่ปุ๋ยเคมี ครั้งที่ 1 รองพื้นหรือรองกันหลุม มีการคลุกเมล็ดด้วยสารเคมีป้องกันกำจัดวัชพืชน้ำค้างฉีดพ่นสารคุมวัชพืชตามคำแนะนำหลังหยอดเมล็ดมีการใส่ปุ๋ยเคมี ครั้งที่ 2 สูตร 46-0-0 มีการป้องกันกำจัดวัชพืชโดยใช้ทั้งแรงงานคนและสารเคมี เกษตรกรส่วนมาก มีการฉีดพ่นสารเคมีป้องกันกำจัดวัชพืช ใช้เครื่องเก็บเกี่ยวแบบเกี่ยวนวดอัตโนมัติในการเก็บเกี่ยว เก็บเกี่ยวข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่อายุ 120 วัน ไม่มีการคัดแยกฝักเสียไม่ตากฝักบนลานที่แห้ง เก็บเกี่ยวแล้วสีเป็นเมล็ดแล้วขายทันที ทำการขนส่งโดยใช้รถรับจ้างโดยเกษตรกรมีต้นทุนการปลูกและการดูแลรักษาเฉลี่ย 4,595.85 บาท/ไร่ ต้นทุนค่าแรงงานรวมเฉลี่ย 1,951.51 บาท/ไร่ ต้นทุนค่าวัสดุรวมเฉลี่ย 2,379.21 บาท/ไร่ ต้นทุนค่าการลงทุนรวม เฉลี่ย 265.13 บาท/ไร่

2. การปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร มีการปฏิบัติในระดับมาก 5 ประเด็น คือ แหล่งน้ำ พื้นที่ปลูก การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร การจัดการคุณภาพก่อนการเก็บเกี่ยว และสุขลักษณะส่วนบุคคล การปฏิบัติในระดับปานกลาง 2 ประเด็น คือ การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว และการบันทึกข้อมูล การปฏิบัติในระดับน้อย 1 ประเด็น คือ การเก็บรักษาและการขนส่ง

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

ตารางที่ 1 การปฏิบัติในการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

การปฏิบัติตาม			
การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับข้าวโพดเมล็ดแห้ง	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
1. แหล่งน้ำ	3.69	1.193	มาก
2. พื้นที่ปลูก	3.60	1.076	มาก
3. การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร	3.92	0.993	มาก
4. การจัดการคุณภาพก่อนการเก็บเกี่ยว	3.46	1.245	มาก
5. การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว	3.26	0.767	ปานกลาง
6. การเก็บรักษาและการขนส่ง	2.54	1.089	น้อย
7. สุขลักษณะส่วนบุคคล	3.42	0.978	มาก
8. การบันทึกข้อมูล	2.97	1.049	ปานกลาง
รวม	3.35	1.051	ปานกลาง

3. ปัญหาและข้อเสนอแนะการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

3.1 ปัญหาการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร ในภาพรวมมีปัญหาในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.93) โดยมีปัญหาตามลำดับ ดังนี้ ด้านอื่นๆ อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.84) ระดับปานกลาง 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการเตรียมเมล็ดพันธุ์และด้านการปลูก และการดูแลรักษา (ค่าเฉลี่ย 2.84 และ 3.25) และในระดับน้อย 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการเตรียมดินและด้านการเก็บเกี่ยวผลผลิต (ค่าเฉลี่ย 2.44 และ 2.21)

ตารางที่ 2 ปัญหาของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

ปัญหา	ระดับของปัญหา		
	ค่าเฉลี่ย	SD	แปลผล
1. ปัญหาด้านการเตรียมดิน	2.44	1.251	น้อย
2. ปัญหาด้านการเตรียมเมล็ดพันธุ์	2.84	1.189	ปานกลาง
3. ปัญหาด้านการปลูกและการดูแลรักษา	3.25	1.141	ปานกลาง
4. ปัญหาด้านการเก็บเกี่ยวผลผลิต	2.21	1.066	น้อย
5. ปัญหาด้านอื่นๆ	3.84	1.139	มาก
รวม	2.93	1.157	ปานกลาง

3.2 ข้อเสนอแนะการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรมี 3 ด้าน ได้แก่

- 1) หน่วยงานราชการหรือเอกชนควรมีการสนับสนุนให้เกษตรกรผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ได้เองเพื่อลดต้นทุน
- 2) เนื่องจากในพื้นที่มีการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์กันจำนวนมากอยากให้มีช่องทางการจำหน่ายหลายๆ ช่องทาง
- 3) อยากให้มีการส่งเสริมด้านการลดต้นทุนการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

4. การได้รับและความต้องการการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

4.1 การได้รับความรู้ พบว่า เกษตรกรมีการได้รับความรู้ในระดับปานกลาง 8 ประเด็น ดังนี้ เรื่องการปลูกและดูแลรักษาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว สุขลักษณะส่วนบุคคล การจัดการคุณภาพก่อนการเก็บเกี่ยว การใช้วัตถุดิบทรายทางการเกษตร การบันทึกข้อมูล แหล่งน้ำ การเก็บรักษาและการขนส่งและเกษตรกรมีความรู้ในระดับน้อย 1 ประเด็น คือพื้นที่ปลูก

4.2 ความต้องการการส่งเสริม

4.2.1 ความต้องการความรู้พบว่า เกษตรกรมีความต้องการความรู้ในระดับมากที่สุด 5 ประเด็น ได้แก่ เรื่องการปลูกและดูแลรักษาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ การใช้วัตถุดิบทรายทางการเกษตร สุขลักษณะส่วนบุคคล การบันทึกข้อมูล การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว เกษตรกรมีความต้องการความรู้ในระดับมาก 3 ประเด็น ได้แก่ แหล่งน้ำ การเก็บรักษาและการขนส่ง การจัดการคุณภาพก่อนการเก็บเกี่ยว และระดับปานกลาง 1 ประเด็น คือ พื้นที่ปลูก

เมื่อเปรียบเทียบการได้รับความรู้และความต้องการความรู้การผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ พบว่า มีความแตกต่างกันทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05 ทุกประเด็น

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบการได้รับและความต้องการความรู้ของเกษตรกร

ประเด็นความรู้	การได้รับ		ความต้องการ		การเปรียบเทียบ	
	ค่าเฉลี่ย	แปล ความ	ค่าเฉลี่ย	แปล ความ	ค่า t	ค่า Sig.
1.การปลูกและดูแลรักษาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	3.03	ปานกลาง	4.53	มากที่สุด	-25.558	0.000**
2. การผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ตามมาตรฐานการปฏิบัติ ทางการเกษตรที่ดี						
2.1. แหล่งน้ำ	2.78	ปานกลาง	3.46	มาก	-7.088	0.000**
2.2 พื้นที่ปลูก	2.42	น้อย	2.94	ปานกลาง	-6.478	0.000**
2.3. การใช้วัตถุดิบทรายทางการเกษตร	2.82	ปานกลาง	4.50	มากที่สุด	-27.821	0.000**
2.4. การจัดการคุณภาพก่อนการเก็บเกี่ยว	2.96	ปานกลาง	4.14	มาก	-18.678	0.000**
2.5 การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว	3.03	ปานกลาง	4.23	มากที่สุด	-17.244	0.000**
2.6 การเก็บรักษาและการขนส่ง	2.75	ปานกลาง	4.17	มาก	-18.709	0.000**
2.7 สุขลักษณะส่วนบุคคล	3.06	ปานกลาง	4.49	มากที่สุด	-26.24	0.000**
2.8 การบันทึกข้อมูล	2.86	ปานกลาง	4.44	มากที่สุด	-26.892	0.000**

4.2.2 ความต้องการช่องทางในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีความต้องการความรู้ผ่านช่องทางสื่อบุคคล ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.21) รองลงมา คือ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

ต้องการความรู้จากช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ (ค่าเฉลี่ย 3.50) ช่องทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ค่าเฉลี่ย 3.23) และต้องการความรู้จากช่องทางสื่อสิ่งพิมพ์ (ค่าเฉลี่ย 2.79) ตามลำดับ

4.2.3 ความต้องการวิธีการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีความต้องการวิธีการส่งเสริมเกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีโดยวิธีการศึกษาดูงาน มากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.27) รองลงมาคือ วิธีการฝึกปฏิบัติ (ค่าเฉลี่ย 4.01) วิธีการบรรยาย (ค่าเฉลี่ย 3.89) และวิธีสาธิตในระดับน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย 3.23) ตามลำดับ

5. ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติตามการปฏิบัติที่ดีของเกษตรกร เมื่อวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ที่ใช้ในการศึกษา คือ อายุ (X1) จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (X2) ประสบการณ์ในการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (X3) พื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (X4) จำนวนแรงงานภาคการเกษตร (X5) รายได้ภาคการเกษตร (X6) รายได้นอกภาคการเกษตร (X7) รายจ่ายของครัวเรือน (X8) หนี้สินรวมของครัวเรือน (X9) ต้นทุนรวมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (X10) จำนวนผลผลิต (X11) ราคาขาย (X12) และรายได้ (X13) ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ กับตัวแปรตาม คือ การปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร (Y) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร คือ อายุ ประสบการณ์ในการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ จำนวนผลผลิตและ รายได้ โดยมีสมการถดถอยดังนี้ ดังตารางที่ 4

$$Y = 2.962 - 0.014 \text{ อายุ} + 0.014 \text{ ประสบการณ์ในการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์} + 0.001 \text{ จำนวนผลผลิต} + 0.000 \text{ รายได้}$$

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณในการพยากรณ์ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติตามการปฏิบัติที่ดีสำหรับของเกษตรกร

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย	t	Sig.
อายุ	-0.014	-2.345	0.020*
ประสบการณ์ในการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	0.014	2.270	0.024*
จำนวนผลผลิต	0.001	4.424	0.000**
รายได้	0.000	-2.531	0.012*
(Constant)	2.962	4.331	.000

R = 0.464^a , R Square = 0.215 Adjusted R Square = 0.154 Std. Error = 0.54595

หมายเหตุ **มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

อภิปรายผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

1.1 ข้อมูลทั่วไป ร้อยละ 57.9 เป็นเพศหญิงมีอายุเฉลี่ย 54.91 ปี ร้อยละ 44.6 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ภาคบังคับมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.79 คน มีประสบการณ์ในการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เฉลี่ย 17.67 ปี สอดคล้องกับผลการวิจัยของ บุญช่วย อุดคำมี (2562) ศึกษาการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรอำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง พบว่า เกษตรกรเกินครึ่งเป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 55.87 ปี เกษตรกรร้อยละ 62.4 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีจำนวนสมาชิกภายในครัวเรือนเฉลี่ย 4.16 คน มีประสบการณ์ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เฉลี่ย 11.43 ปี เนื่องจากเกษตรกรที่มากขึ้นทะเบียนในระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรกลางกรมส่งเสริมการเกษตร ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ตามสภาพทางสังคมเพศหญิงจะเป็นผู้ดำเนินการเรื่องเอกสารการขึ้นทะเบียนเกษตรกรแจ้งปลูกพืช ส่วนการดำเนินกิจกรรมในแปลงเพศชายจะเป็นผู้ดำเนินการ ทำให้การวิจัยครั้งนี้เพศหญิงจึงมากกว่าเพศชาย

1.2 สภาพทางสังคม ร้อยละ 94.6 เป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ และร้อยละ 3.6 ไม่เป็นสมาชิกกลุ่มใดๆ โดยส่วนมาก ร้อยละ 55.9 เป็นสมาชิกกลุ่มลูกค้า ธ.ก.ส. ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญช่วย อุดคำมี (2562) ศึกษาการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรอำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง พบว่า เกษตรกรร้อยละ 88.4 เป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ และร้อยละ 11.6 ไม่เป็นสมาชิกกลุ่มใดๆ โดยส่วนมากร้อยละ 67.2 เป็นสมาชิกกลุ่มลูกค้า ธ.ก.ส.

1.3 สภาพทางเศรษฐกิจ เกษตรกรใช้เงินทุนของตนเองมีพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เฉลี่ย 11.51 ไร่ ส่วนมากมีพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของตนเอง เฉลี่ย 8.95 ไร่ และมีพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่เช่าเฉลี่ย 2.61 ไร่ ซึ่งใกล้เคียงกับงานวิจัยของ อีระพงษ์ กำหนด (2561) ศึกษาการใช้เทคโนโลยีการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร ในอำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ พบว่า เกษตรกรมีพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เฉลี่ย 7.21 ไร่ มีพื้นที่ในการปลูกข้าวโพดเลี้ยงเป็นของตนเอง

2. สภาพการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร เกษตรกรส่วนมากไม่เก็บตัวอย่างดินในแปลงข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ไปตรวจมีการปรับปรุงบำรุงดินโดยการปลูกพืชหมุนเวียน มีการกำจัดวัชพืชก่อนการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มีการกำจัดวัชพืชโดยการไถและไถพรวน มีการไถเตรียมดินโดยไถ 1 ครั้งและไถแปร 1 ครั้ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ อีระพงษ์ กำหนด (2561) ศึกษาการใช้เทคโนโลยีการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร ในอำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ พบว่า เกษตรกรไม่มีการเก็บตัวอย่างดินเพื่อตรวจสอบคุณสมบัติของดิน เตรียมดินโดยไถ 1 ครั้งและไถพรวน 1 ครั้ง มีปรับปรุงบำรุงดินโดยการปลูกพืชหมุนเวียนเกษตรกรส่วนมากมีระยะปลูก 75 ซม. x 20 ซม. ใช้เครื่องในการปลูก สอดคล้องกับ เทคโนโลยีการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (กรมวิชาการเกษตร, 2563) กล่าวว่า การปลูกด้วยเครื่องปลูก ใช้รถแทรกเตอร์ลากจูงเครื่องปลูกพร้อมใส่ปุ๋ยติดท้าย ปรับให้มีระยะระหว่างแถว 75 เซนติเมตร ระยะระหว่างหลุม 20 เซนติเมตร การเก็บเกี่ยวใช้เครื่องเก็บเกี่ยวแบบเกี่ยวหวดอัตโนมัติในการเก็บเกี่ยว เก็บเกี่ยวข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่อายุ 120 วัน ไม่มีการคัดแยกฝักเสียไม่ตากฝักบนลานที่แห้งเก็บเกี่ยวแล้วสีเป็นเมล็ดแล้วขายทันที ทำการขนส่งโดยใช้รถรับจ้างซึ่งแตกต่างจากงานวิจัยของ อีระพงษ์ กำหนด (2561) ศึกษาการใช้เทคโนโลยีการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร ในอำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้แรงงานคนในการเก็บเกี่ยวมากกว่าเครื่องจักร เนื่องจากการใช้แรงงานคนในการเก็บเกี่ยวนั้นมีต้นทุนที่สูงใช้แรงงานจำนวนมากประกอบกับในปัจจุบันมีการคมนาคมเข้าถึงสะดวกเกษตรกรจึงนิยมใช้เครื่องเกี่ยวแบบเกี่ยวหวดอัตโนมัติทำให้สะดวกในการขายและขนส่ง

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12

The 12th STOU National Research Conference

3. การปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร เกษตรกรมีการปฏิบัติในระดับมาก 5 ประเด็น คือ แหล่งน้ำ พื้นที่ปลูก การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร การจัดการคุณภาพก่อนการเก็บเกี่ยว และสุขลักษณะส่วนบุคคล การปฏิบัติในระดับปานกลาง 2 ประเด็น คือ การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว และการบันทึกข้อมูล การปฏิบัติในระดับน้อย 1 ประเด็น คือ การเก็บรักษาและการขนส่ง ซึ่งแตกต่างกับงานวิจัยของ อัจฉริย์ บุญยะวันตั้งและ กอบชัย วรพิมพ์พงษ์ (2561) ศึกษาเรื่อง การยอมรับการผลิตข้าวโพดหวานตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสม (GAP) ของเกษตรกร อำเภอบางแพ จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า ในภาพรวม เกษตรกรส่วนใหญ่มีการปฏิบัติตามมาตรฐาน GAP ทุกครั้ง รองลงมาคือปฏิบัติบางครั้ง และมีส่วนน้อยที่ไม่เคยปฏิบัติเลย และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า ด้านที่เกษตรกรปฏิบัติทุกครั้งมากที่สุดคือ ด้านพื้นที่ปลูก และ ด้านการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวในร้อยละที่ใกล้เคียง ด้านที่มีการปฏิบัติทุกครั้งน้อยที่สุดคือด้านวัตถุอันตรายทางการเกษตรสำหรับด้านที่เกษตรกรสำหรับด้านที่เกษตรกรไม่เคยปฏิบัติเลย พบว่ามี 3 ด้านที่เกษตรกรไม่เคยมีการปฏิบัติมากกว่าร้อยละ 20 ประกอบด้วย ด้านแหล่งน้ำ ด้านวัตถุอันตรายทางการเกษตรและด้านการบันทึกข้อมูลที่เป็นด้านที่มีการไม่ปฏิบัติมากที่สุด

4. ปัญหาและข้อเสนอแนะการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรปัญหาในการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรมีความรุนแรงของปัญหาอยู่ในระดับปานกลางเกษตรกรพบปัญหาในด้านอื่นๆในภาพรวมระดับมากที่สุด จาก ค่าจ้างแรงงานสูง เนื่องจากในปัจจุบันเกษตรกรอยู่ในช่วงวัยสูงอายุทำให้ขาดแคลนแรงงานในการทำเกษตรเมื่อถึงฤดูกาลเพาะปลูก จึงมีค่าจ้างแรงงานที่สูง และเกษตรกรพบปัญหาในด้านอื่นๆในภาพรวมระดับมาก จาก 3 แหล่ง ได้แก่ 1) ราคาผลผลิตตกต่ำ 2) ขาดเงินทุน 3) ปริมาณผลผลิตต่ำ เสนอแนะให้หน่วยงานราชการหรือเอกชนมีการสนับสนุนให้เกษตรกรผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ได้เองเพื่อลดต้นทุน เนื่องจากปัจจุบันเกษตรกรมีต้นทุนการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่สูง ผลผลิตตกต่ำ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้การสนับสนุนถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการลดต้นทุนและการเพิ่มผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เพื่อให้เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิตได้ ซึ่งส่งผลให้ลดปัญหาด้านต้นทุนการผลิตได้ในปัดไป

5. การได้รับความรู้และความต้องการวิธีการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

การได้รับความรู้ เกษตรกรมีการได้รับความรู้ในระดับปานกลาง 8 ประเด็น ดังนี้ เรื่องการปลูกและดูแลรักษาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว สุขลักษณะส่วนบุคคล การจัดการคุณภาพก่อนการเก็บเกี่ยว การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร การบันทึกข้อมูล แหล่งน้ำ การเก็บรักษาและการขนส่งและเกษตรกรมีความรู้ในระดับน้อย 1 ประเด็น คือพื้นที่ปลูก ซึ่งใกล้เคียงกับงานวิจัยของมนธิชา ทาอาสา (2562) ศึกษาเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ฤดูแล้งของเกษตรกรในอำเภอบางระกำจังหวัดพิษณุโลก พบว่า ในภาพรวมเกษตรกรได้รับการส่งเสริมในระดับปานกลาง โดยหัวข้อที่ได้รับการส่งเสริมสูงสุด คือ การผลิตและการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ และหัวข้อที่ได้รับการส่งเสริมต่ำสุดคือการทำรุ่นข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ฤดูแล้ง การพรุนดินกำจัดวัชพืช พร้อมใส่ปุ๋ยช่วงข้าวโพดอายุ 20-35 วันและเกษตรกรมีความต้องการความรู้ในระดับมากที่สุด 5 ประเด็น ได้แก่ เรื่องการปลูกและดูแลรักษาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร การจัดการกระบวนการผลิตเพื่อให้ได้ผลผลิตการบันทึกข้อมูลการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว

ความต้องการวิธีการส่งเสริม เกษตรกรส่วนใหญ่มีความต้องการความรู้ผ่านช่องทางสื่อบุคคล ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ต้องการความรู้จากช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ ช่องทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และต้องการความรู้จากช่องทางสื่อสิ่งพิมพ์ และความต้องการวิธีการส่งเสริมเกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีโดยวิธีการศึกษาดูงาน มากที่สุด รองลงมาคือ วิธีการฝึกปฏิบัติ วิธีการบรรยาย และวิธีสาธิตในระดับน้อยที่สุด ใกล้เคียงกับงานวิจัย

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

ของ วิภังดา ช่วยบุญกุล (2564) ศึกษาเรื่องการส่งเสริมการผลิตมังคุดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในอำเภอพหลืงศรี จังหวัดนครศรีธรรมราชพบว่า เกษตรกรที่ได้รับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีต้องการช่องทางการส่งเสริมผ่านสื่อ บุคคล และวิธีการส่งเสริมโดยวิธีบรรยายแสดงให้เห็นว่า เกษตรกรในอำเภอร่องวางยังมีความต้องการสื่อบุคคลในการส่งเสริม ซึ่งเป็นการสื่อสารแบบสองทางที่ผู้พูดกับผู้ฟังสามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพส่วนการศึกษาคุณงานและฝึกปฏิบัตินั้นมีส่วน ช่วยให้เกษตรกรมีความชำนาญมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้
 - 1) เกษตรกรผู้ผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในอำเภอร่องวางจังหวัดแพร่ มีการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์กันจำนวนมาก ควรส่งเสริมให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน/จัดตั้งกลุ่มแปลงใหญ่เพื่อวางแผนการผลิต และการตลาดร่วมกัน
 - 2) ควรมีบุคคลากรและเจ้าหน้าที่ให้ความรู้ในเรื่องการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี และสร้างเกษตรกรต้นแบบในการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี
2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป
 - 1) ควรศึกษาเปรียบเทียบการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ตามหลักการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในพื้นที่ อำเภอร่องวาง ในจังหวัดแพร่ เพื่อนำผลที่ได้มาเปรียบเทียบกัน ทำให้ทราบถึงการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในบริบทอื่นต่าง กัน อย่างไร
 - 2) ควรมีการศึกษาวิจัย และสนับสนุนการตลาดข้าวโพดเลี้ยงสัตว์แก่เกษตรกรผู้ผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ตามการ ปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี เพื่อยกระดับราคาผลผลิตให้แก่เกษตรกร

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการเกษตร สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 5. (2562). การจัดการความรู้เทคโนโลยีการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ หลังนาในเขตพื้นที่ภาคกลาง.กรุงเทพมหานคร : กรมวิชาการเกษตรกระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- กรมวิชาการเกษตร สถาบันวิจัยพืชไร่และทดแทนพลังงาน. (2563). เอกสารคำแนะนำเทคโนโลยีการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์. กรุงเทพมหานคร : กรมวิชาการเกษตรกระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- ธีระพงษ์ กำหนด. (2561). การใช้เทคโนโลยีการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรในอำเภอสว่างเม่น จังหวัดแพร่ (วิทยานิพนธ์ ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- บุญช่วย อุดคำมี. (2562). การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรอำเภอมะทะ จังหวัดลำปาง (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- มนทิชา ทาอาสา. (2562). แนวทางการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ฤดูแล้งของเกษตรกรในอำเภอบางระกำจังหวัด พิษณุโลก (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- วิภังดา ช่วยบุญกุล. (2564). การส่งเสริมการผลิตมังคุดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในอำเภอพหลืงศรีจังหวัด นครศรีธรรมราช (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต)มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

สำนักงานเกษตรอำเภอธัญบุรี. (2564). รายงานบริบทของอำเภอธัญบุรีในแผนพัฒนาอำเภอ 5 ปี (พ.ศ. 2561 – 2565)
ฉบับทบทวน ปี 2562 อำเภอธัญบุรี จังหวัดแพร่

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครราชสีมา. (2561). ระบบวางแผนข้อมูลรายสินค้าเพื่อการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์
จังหวัดนครราชสีมา ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์. นครราชสีมา : กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

อัญญรีย์ บุญยะวันตั้ง และ กอบชัย วรพิมพ์งษ์. (2561). การยอมรับการผลิตข้าวโพดหวานตามระบบเกษตรที่ดีและเหมาะสม
(GAP) ของเกษตรกรอำเภอท่าแพ จังหวัดสตูล. วารสารแก่นเกษตร, 46 (4), 749-754

